

POSTANOWIENIE

20 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 20 maja 2024 r. w Warszawie
zażalenia Spółdzielni M. w M.
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z 28 lipca 2023 r., I WSC 75/23,
w sprawie z powództwa Spółdzielni M. w M.
przeciwko K. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,

- 1. odrzuca zażalenie w części dotyczącej punktu 1. zaskarżonego postanowienia.**
- 2. oddala zażalenie w pozostałej części.**
- 3. Kosztami postępowania zażaleniowego obciąża powódkę, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 28 lipca 2023 r. w sprawie z powództwa Spółdzielni M. w M. przeciwko K. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o zapłatę Sąd Apelacyjny w Poznaniu odrzucił wniosek powódki z 19 lipca 2019 r. o sporządzenie uzasadnienia postanowienia Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 26 czerwca 2023 r. o sygn. akt I WSC 75/23 (pkt 1) i odrzucił skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 28 lutego 2023 r. sygn. akt IAGz 1/23. (pkt 2)

Sąd wskazał, że postanowieniem z 28 lutego 2023 r. w sprawie z powództwa Spółdzielni M. w M. przeciwko K. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce jawnej w W. Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił zażalenie powódki na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z 16 listopada 2022 r. odrzucające pozew w tej sprawie. Skargę kasacyjną od tego postanowienia wywiodła powódka, zawierając w skardze wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym, oddalony postanowieniem z 26 czerwca 2023 r. Powódka mimo, że termin na uiszczenie opłaty od skargi kasacyjnej minął 19 lipca 2023 r., do 27 lipca 2023 r. nie uiściła jej. Pismem z 19 lipca 2023 r. powódka złożyła wniosek o uzasadnienie postanowienia w przedmiocie oddalenia wniosku o zwolnienie jej od kosztów sądowych

Sąd Apelacyjny przyjął, że wniosek o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 26 czerwca 2023 r. podlegał odrzuceniu jako niedopuszczalny, a skargę kasacyjną należało odrzucić jako nieopłaconą. Zgodnie z art. 357 § 2¹ k.p.c. postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd uzasadnia tylko wtedy, gdy podlega ono zaskarżeniu i tylko na żądanie strony zgłoszone w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia. Według art. 328 § 4 k.p.c. sąd odrzuca wniosek o sporządzenie uzasadnienia, który jest m.in. niedopuszczalny. Postanowienie z 26 czerwca 2023 r. o oddaleniu wniosku powódki o zwolnienie jej od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym wydane przez sąd drugiej instancji – jako nieznajdujące się w katalogu postanowień wymienionych w art. 394² k.p.c., od których przysługuje zażalenie, w brzmieniu sprzed 1 lipca 2023 r. było niezaskarżalne.

Oceny, czy orzeczenie podlega kontroli w postępowaniu odwoławczym dokonuje się na chwilę jego wydania gdyż już wtedy nabywa ono ewentualnie cechę prawomocności formalnej. Przemawia za tym dodatkowo art. 20 ustawy z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, zgodnie z którym w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, zachowują moc czynności dokonane przed dniem wejścia w życie wskazanej ustawy dokonane zgodnie z Kodeksem w brzmieniu dotychczasowym. Nie ma zatem znaczenia to, że powódka o zapadłym orzeczeniu dowiedziała się po zmianie przepisów i że dopiero

wtedy złożyła wniosek o sporządzenie uzasadnienia. Z tego względu – wobec treści art. 328 § 4 w związku z art. 357 § 2¹ i z art. 391 § 1 oraz z art. 398²¹ k.p.c. wniosek powódki o uzasadnienie postanowienia z 26 czerwca 2023 r. w przedmiocie odmowy zwolnienia jej od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym należało odrzucić jako niedopuszczalny (pkt 1 sentencji postanowienia)

Sąd wskazał ponadto, że zgodnie z art. 103 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej, jeżeli wykazała ona, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie, przy czym spółka handlowa powinna również wykazać, że jej wspólnicy nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie jej pożyczki. Nie ma przy tym znaczenia jaki rodzaj działalności prowadzi spółka. 15 czerwca 2023 r. na rachunek powódki Sąd Okręgowy w Poznaniu zwrócił kwotę 83 917 zł tytułem nadpłaty opłaty od pozwu. W związku z tym należało uznać, że powódka ma środki na uiszczenie opłaty od skargi kasacyjnej w kwocie 34 179 zł. Nie ma przy tym znaczenia, czy powódka przeznaczyła zwrócone środki na inne swoje zobowiązania, gdyż nie korzystają one z pierwszeństwa zaspokojenia przed opłatami sądowymi. W treści skargi kasacyjnej powódka sama wskazywała, że nadpłaconą opłatą od pozwu mogłaby pokryć opłatę od skargi. W efekcie wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych powódki został oddalony

Postanowienie o oddaleniu wniosku powódki o zwolnienie jej od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym zostało doręczone pełnomocnikowi powódki przez portal informacyjny 12 lipca 2023 r. W świetle art. 112 ust 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych sąd nie wzywał powódki do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej, gdyż reprezentuje ją w tym postępowaniu radca prawny. Termin do uiszczenia opłaty od skargi upłynął 19 lipca 2019 r., a mimo to do dnia 27 lipca 2023 r. powódka jej nie uiściła. Do przerwania terminu do uiszczenia opłaty nie doprowadziło złożenie niedopuszczalnego wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 26 czerwca 2023 r.. Z tych względów na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. skarga kasacyjna jako nieopłacona została odrzucona.

Zażalenie na postanowienie z 28 lipca 2023 r. złożyła powódka, Zaskarżając to postanowienie w całości zarzuciła naruszenie art. 394² §1¹ pkt 1 k.p.c. w związku z art. 19 ust. 1 ustawy z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 398²¹ k.p.c., art. 378 §1 w związku z art. 379 pkt 5) i z art. 386 § 2 i z art. 397 § 3 k.p.c. oraz art. 109 ust. 1 i art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia, powołując się przy tym, na to że z dniem 27 lipca 2023 r, skarga kasacyjna miała zostać przez nią opłacona. Poza tym skarżąca argumentowała, że wniesiona przez nią i odrzucona zaskarżonym postanowieniem skarga kasacyjna miała być oczywiście uzasadniona z uwagi na nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie powódki w części, w której dotyczyło zawartego w postanowieniu z 28 lipca 2023 r. rozstrzygnięcia o odrzuceniu wniosku powódki o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 26 czerwca 2023 r.(pkt 1) podlegało odrzuceniu, a w części, w której odnosiło się do zawartego w zaskarżonym postanowieniu rozstrzygnięcia odrzucającego skargę kasacyjną powódki (pkt 2) podlegało oddaleniu jako bezzasadne.

Postanowienia, które są zaskarżalne zażaleniem do Sądu Najwyższego określa przepis art. 394¹ §1 i 1¹ k.p.c. Nie wskazuje on na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie odrzucenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia tego sądu oddalającego wniosek o zwolnienie do kosztów sądowych. Oznacza to, że zażalenie do Sądu Najwyższego na takie postanowienie jest niedopuszczalne.

Gdy chodzi o podnoszoną przez skarżącą okoliczność, że jej skarga kasacyjna miała być oczywiście uzasadniona, to stwierdzić należy, że okoliczność ta pozostaje bez znaczenia dla oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej powódki, a tym samym dla oceny zasadności zażalenia powódki na postanowienie z 28 lipca 2023 r. w tym zakresie.

Odnosząc się zasadności odrzucenia skargi kasacyjnej powódki wskazać należy, że przyczyną tego odrzucenia było to, że powódka nie uzyskawszy zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej nie uiściła tej opłaty w terminie, tj. do dnia 19 lipca 2023 r. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się wprawdzie, że w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym dotyczącym odrzucenia skargi kasacyjnej z powodu jej nieopłacenia kontroli Sądu Najwyższego może podlegać poprzedzające to odrzucenie postanowienie Sądu drugiej instancji oddalające wniosek skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym, jednak w świetle art. 380 w związku z art. 394¹ § 3 i z art. 398²¹ k.p.c. konieczny jest do tego wniosek strony. W zażaleniu powódki na postanowienie z 28 lipca 2023 r. wniosek taki nie został zamieszczony (nie substytuuje go skierowany do Sądu drugiej instancji zawarty w zażaleniu wniosek o uchylenie - na podstawie art. 359 § 1 k.p.c. postanowienia z 26 czerwca 2023 r. oddalającego wniosek powódki o zwolnienie jej od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym). Oznacza, że kontrola postanowienia oddalającego wniosek powódki o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym nie mieści się w kognicji Sądu Najwyższego rozpoznającego powołane zażalenie. Dodać należy, że do odmiennej oceny zasadności przedmiotowego zażalenia nie może prowadzić uwzględnienie twierdzenia powódki, że uiściła opłatę od skargi kasacyjnej w dniu 27 lipca 2023 r. Nawet gdyby tak było, to opłata taka zostałaby uiszczona po terminie do jej uregulowania, który upłynął 19 lipca 2023 r.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁶ § 3 w związku z art. 394¹ § 3 oraz art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy, orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 oraz art. 108 § 1 w związku z art. 391 § 1 i z art. 398²¹ oraz z art. 394¹ § 3 k.p.c.

[SOP]

[a!]

